„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваки врсте оваких ситних слов а за жиг плаћа се по 30 ноч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 33. У Новоме Саду у уторак 3. (15.) марта 1881. ГОДИНА XVI.

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ“.

Беч, 2. марта. (Предан у 8 сах. 50 мин. у јутру, стигао у 10 сах.) Цар Александар убијен. Јуче око 5 сахата после по дне бачена под царева кола орсинијевска бомба Цар, који остаде не повређен, сиђе; у тај мах експлодира друга бомба, те му однесе ноге. У зимњој палати изданy цар у наручју сина свог. (Овај брзојав штампан је одмах по доласку засебно и разаслат је нашим претплатницима у месту. У.)

Пешта, 2. марта. (Предан у 10 сах. 30 мин. стигао у 11 сах. 30 мин. пре подне.) Јуче по подне учињен на руског цара атентат. У повратку са шетње бацише зликовци, преобучени у радничко одело, под кола бомбу, која ова раздроби. Цар оста неповређен; али друга бомба, што се одмах за првом распрштa, одби му обе ноге, те га онесвешћена однесоше у његову собу, у којој на скоро, између 3 и 4 сата, и издахну. Двојица злочинаца ухваћени. Наш цар изјавио престолонаследнику своје саучешће.

Беч, 2. марта (Предан у 4 сах. 57 мин. после по дне, стигао у 6 сах. 15 мин.) У Петрограду узрујаност, народ поздрављао наследника одушевљено. Гарда синоћ заклетву положила. Јутрос изишао манифест цара Александра трећег, којим јавља народу, да је ступио на престо. Царска породица, министри и државни веледостојници положили јутрос заклетву. Народ врви у цркве, у којима се држе молепствија за покој душе погинулом цару. Овде, у Берлину и Петрограду сензација и саучешће. Сви аустријски принчеви ноћас скупљени у двору. Цар Фрања Јосип телеграфски изјавио жаљење. Цар Виљем се заплакао. Председник Греви одмах изјавио наследнику жаљење.

✝ ЦАР АЛЕКСАНДАР II.

Ужасна је вест, коју нам горњи кобни телеграми донесоше: цар је руски убијен у сред престолнице своје! Ова ће прежалосна вест потрести сав, а особито славенски свет, и руски народ, и изазваће на свим странама израз тешког осуђења овог грозног злочина и злочинаца, јер ма какве побуде злочину извор биле, таки грозни и мучки злочин мора наићи на најжешће осуђење и код они људи, који су поборници права и интереса народа, али отворену и моралну борбу воде. Оваки злочин најжешће осуђујемо. Оволико за сад у тренутку потреса од те ужасне вести.

Упокојени цар руски био је један од бољи владаоца руски, добродушан и добронамеран; али је несретан био и са својим спољашњим свезама и са својом околином, од које је знатни део ако не друкчије, оно у извршењу укрштавао уведене или намишљене реформе, с тога је и на двору сукоба бивало, док напослетку цар није Лорис-Меликову крму државну у руке дао. Но и Лорис-Меликов не беше у стању сачувати ни сам живот свога и руског цара.

Шта ће сад следовати? То је тешко предсказати, или само и нагађати, док се нова ситуација не расбистри.

Нема сумње, да у спољашњој политици неће одма наступити значајна промена, јер Русија и ако није за мир безусловно, и за сваку цену, ипак стоји у резерви, и пушта друге напред, и јер је и престолонаследник у последње време у том погледу с оцем споразуман био, или управо спољашњу крму водио. Но како су начела новога цара Александра III. и у спољашњој и унутрашњој политици, а особито у оној спрам Немачке позната, то се за недуго време надати промени положаја Русије у европској констелацији, и тим саме те констелације, и то по исток у још поспешнијем правцу. Између Немачке и Русије као да је и само привидно пријатељство на четири ока стајало.

Надати се, да ће нови цар руски и у унутрашњој политици прикупити све умне, и — слободоумније снаге руске, а и ове снаге да ће с поверењем и поуздањем, мушки и достојно приступити престолу са жељом и молбом: да се здруженом снагом владаоца и повереника народни и духу времена складним унутрашњим реформама отвори пут новој епохи у Русији.

Слава имену и спомену добродушног и добронамерног цара, као ослободиоца руски тежака, и бугарске браће, и поборника Србије и Црне Горе!

Политички преглед.

Из бечких новина видимо, како загребачки „Устав“ (који нам још није стигао) саопштава, да ће царски проглас којим ће се прогласити **спојење Крајине**, јамачно још овог месеца изаћи. Бан ће бити постављен за шефа крајишке управе, а управа та предаће му се крајем овог или почетком идућег месеца (по рим.). За прелазне перијоде носиће бан наслов краљевског комисара у Крајини. То би била једина важнија вест из ове монархије, која се (вест) и нас из ближе тиче.

Иначе на пољу свеколике унутрашње политике у овој двестраној монархији нема никаквог важнијег чина, ни догађаја, који би давао дневну сигнатуру. **Коронинова оставка** на председништву заступничког дома аустријског царевинског већа — то је још једини чин, који општу пажњу на се обраћа. Ма да је Коринини по свом убеђењу уставоверац, и пак га сматрају за згодног председника у данашњим приликама у Аустрији, јер по својој политичкој боји задовољавао је с једне стране уставоверце, а с друге стране знало се, да он, као прави дворски човек, не ће сметати владиним интенцијама. Коронини је то очекивање оправдао, али бесомучност уставовераца обори га. Тим су пак сами себе оборили. Коронини је јамачно последњи уставоверни председник. Она „заставина“ изрека: „Што горе, то боље,“ важи и за Словене у Аустрији. Што уставоверци горе, то по Словене боље.

Спољашњи пак одношаји ове монархије много више обраћају на се пажњу, него ли унутрашње прилике. У том погледу долазе пре свега у обзир они ангажмани, што их је она примила на се према источним државама. После железничког уговора, што је већ подвезан, сад се ради о **трговачком уговору међу Аустро-Угарском и Србијом.** Но као што је из досадашњих извештаја и саопштаја познато, ти преговори, због великих опрека међу интересима једне и друге уговарачице, теку врло спорим током. Они су више пута прекидани били, повереници једне и друге стране морадоше час по искати нова упутства од својих влада. Тај случај био је и ово дана; први повереник српски, министарски начеоник Јовановић, мораде главом ићи у Београд по нова упутства. Као што „Н. сл. Преса“ пак дознаје, најновија српска упутства врло су погодна по споразум, али је и пак велика разлика међу захтевима једне и друге стране. У исто доба с трговачким преговорима преговара се и о консулском уговору, тј. о томе, да консулско правосуђе Аустро-Угарске у Србији престане. Као што речени лист јавља, препреке, што стоје на путу трговачком уговору, не даду, ни да консулски уговор пође у напредак, јер Аусто-Угарска је само тако вољна, своје консулско правосуђе у Србији укинути, ако јој ова попусти у трговачком уговору.

Ни радња **конференције у четверо,** која је ту скоро у Бечу започета, не иде боље од преговора са Србијом, шта више, речени лист вели, да она тако рђаво стоји, да не може горе бити. Позивајући се на своје удо финансијско стање, Турска изјављује, е не може саградити спојних пруга од Белова до бугарске границе и од Врање преко Скопља до митровачко-солунске пруге. Бугарска пак ставља се на то становиште, да јој њене још не уређене финансије за сад не допуштају, у опште никаку железницу да гради, да земља тешко да би могла смоћи камате од дуга и да ће она само тако моћи испунити своје обвезе, што потичу из берлинског уговора, ако страним посредовањем добије за то новца.

Бечкој „Преси“ пишу с Цетиња, како су у **Црној Гори** врло задовољни, што је стално одређена граница према Турској од Јадранског мора до Топал-Горице. Ма да од Топал-Горице до Мокре планине, дакле дуж правог Арнаутлука, није граница означена, тако да је Подгорица вазда изложена арбанашким нападајима, и пак су онде задовољни, што су једва ето после три године дана мало дахнули душом, тако да се могу дати на мирни домаћи посао. Влади црногорској прва је брига, да подигне пољеделство и школе, дакле да у земљи подигне материјално благостање и рашири просвету по народу. Већ је почела градити путеве, а наумила је, да их до краја сагради и с њима свеже још неке побочне пруге, које ће ићи уцињском облашћу. Да поправи школску струку, влада кани међу осталим да подигне и једну средњу школу, јамачно реалну ђимназију. Разуме се, да влада пак ни војничку снагу земље не занемарује; кнез је пре неки дан, и то по други пут за две недеље, прегледао ва Реци радње око нове творнице пушака. Но за све те накане, а има их још и других, треба новца, а у Црној Гори је тога мало, те с тога ће га морати тражити на страни. Вешти људи суде, да ће земља добити зајма, јер својом новом тековином може задовољити захтеве страних веровника. У Белопавлићима и на Морачи има силних шума, по којима секира тако рећи није још ни замахнута, те вреде на милијуне. Оне ће помоћи, да Црна Гора добије зајма. — Црногорска врховна судбена власт, призивни и касацијони судбени сто, умножена је ово дана новим чланом, мулом Јусуфом, турским хоџом из Подгорице.

У суботу је у Цариграду требао бити трећи састанак јевропских заступника са турским повереницима ради **грчког питања,** но није га било, јер је Порта искала, да се до понедељника одложи, да би могла довршити студију трасе, коју ће предложити. Из султанова двора, где су потоњих дана више пута већа држали, чује се, да су онде три пруге за границу означене. Као најмања мера уступака означена је пруга, која у Тесалији иде дуж реке Пенеја, па се у Епиру дуж Аракта јужно од Арте свршује. По томе би у Тесалији Мецово, Јањина, Лариса и Трикала, а у Епиру Превеза и Чамурли у турским рукама остали. По средњем предлогу полазила би граница од Арте, па јужно од Пинда ишла, захватала Кардицу и Фарзал, те се јужно од Вола свршавала, остављајући ову варош Турској. Максимум уступака била би пруга, која би почињала на ушћу реке Арте на артанском заливу, пењала се до вароши Арте, која би Грчкој допала, за тим прешла преко Пинда на врху Гардићу, те остављајући Ларису, Фарзал и Воло Грцима, обишла би и Турској оставила Превезу, Трикалу, Мецово и Јањину. Да богме, да ће јевропски заступници узети само максимум концесија у обзир. Говори се и то, да је Порта вољна да Превезу прогласи слободном луком. На све те понуде турске, Грци међу тим одговарају новом и све већом спремом. По што је већ сва грчка резерва мобилисана, Комундуро је 26. фебр. од коморе искао пуномоћ, да под оружје и оне позове, који су иначе ослобођени од војничке службе. Комундуро јо свој захтев тако протумачио, да то није нити претња, нити ратоборна демонстрација, него тим се само то хоће, да се за времена набаве средства „за остварење конференцијских одлука“, па макар само и тога ради, ако Грчка позвана буде, да заузме досуђене области, по што буде у Цариграду одлука донесена.

Избори по листи обузимају у **Француској** још једнако сав јавни интерес, још никако да се заћути о познатој посети Гамбете код Гревија. Сад је већ као извесно, да је председник републике против избора по листи. Ма да је Гамбета 26. фебр. био на балу код Гревија — то је, nota bene, био сутра дан дневни догађај у Паризу — и пред најодабранијим француским друштвом врло живо и љубазно један с другим конверзирали, и пак се сад већ за извесно зна, да се оба председника не слажу у погледу најновијег политичког питања у Француској. „Пти Журнал“ доноси у записничком облику ток разговора при познатом састанку оба председника. Из тога се види, да је председник републике много противнији избору по листи, но што се у први мах мислило. Греви је против тог начина избора навео на име три разлога: 1. рече, да не може порицати начин избора, из ког је комора поникла, која је и њега самог изабрала за председника републике; 2. та је комора за утврђење републике и добро земље толико заслуга стекла, да човек не може од ње искати, да сама своје порекло порекне, да сама себе убије; 3. избор по департманима, избор по листи, рече најпосле, није праведан; у двадесет департмана мањине би биле потчињене, и то не баш свагда на штету републиканским непријатељима, него понајвише на штету баш самим републиканцима. Ти су разлози у очима гревијевим тако важни, да он сматра за своју свету дужност, да се заузме за изборе по арондисманима, по изборним окрузима. Њему се не допада ни један од познатих посредничких предлога. Најпосле и то још рече, да министарство у тако важној ствари, као што је промена изборног реда, не може остати неутрално, него се мора или за један или за други начин избора изјаснити. Све више излази на то, да посета гамбетина код Гревија није противности загладила, мањ ако их није још пооштрила.

Из листова.

Загребачки „Обзор“ доноси у 54. бр. уводни чланак, којим напада на владајућу странку у Троједници, која, као што то „Обзор“ наваћа, све више и више напушта нагодбом зајамчена права, наиме у погледу постављања чиновника при разним уредима земаљске управе, а у даљем реду занемаривањем хрватског језика као службено-пословног код жељезница и при домобранству Троједнице. Карактеристично је да „Обзор“ владиној странци пребацује, да она, ли из партајске себичности, свој поступак у овој ствари сматра као посве нараван и праведан, ма да се истим Мађарској издаје индиректно — плаћањем дотичних званичника Мађара — годишњи порез од својих 100.000 фр. и што је најжалосније, да се тиме отварају широм врата мађаризацији управе и поткопавању земаљске автономије.

Тако „Обзор“ о данашњем положају у Троједници. —

Руски и пољски листови почели су се у задње време понове занимати са питањем руско-пољског споразумљења. „Петр. Вјед“. изјављују у тој ствари, да руски и пољски поданици цара морају добити потпуну и исту равноправност, на истој либералној основи. Ово изискује не само јединство него и сигурност саме државе, јер Њемачка ће вазда имати агресивне тежње. Заједнички интереси Руса и Пољака траже, да се ово споразумљење што пре обави.

Пишући о истом предмету, напомиње „Дз. Познански“ својим сународницима у Галицији, да не раде ни најмање у корист Пољака и у прилог поравнања ових са Русима, када непрестано поругљивим начином пишу о овима, не називајући их никад друкче до „Москови“.

Продужели се ови и овима сродни покушаји, уверени смо, да ће на брзо нестати оне противности међу Русима и Пољацима, која данас само непријатељима Славенства — у прилог иде.

Расправљајући тактику чешких вођа и живља чешкога за време двадесетогодишње уставне борбе, и наваћајући, како једни и други, својом поверљивошћу и неодлучношћу, промашише мету, којој у више прилика већ сасма близу дошли беху, — позивају **младочешки „Нар. Листи“** своје сународнике, да се окану сваког даљег донашања папирних резолуција и папирних петиција, но да народним посланицима у Бечу пошљу поруку „да све дотле не дозволе влади државни прорачун, докле год ова не учини задоста најнужнијим потребама народа чешког, наиме, докле год не буде по праву и правичности решено питање свеучилишта чешког.“ „Решење овога велеважног питања лежи данас у рукама народа“ — завршују „Нар. Листи.“

Из бечког државног већа.

У прошлом броју саопштили смо из Беча добивену брзојавну вест о оставци грофа Коронина; данас доносимо по „Преси“ извештај о току саме седнице, у којој је оставка државном већу на знање дата.

Седницу је отворио подпредседник Смолка. Од стране министарства били су присутни: Тафе, Дунајевски, Пино, Зјемиалковски, Фалкенхајн и Пражак.

У дворани владала је велика узрујаност. Посланици беху оставили своја места, па склопив се у мање и веће кругове, дебатоваху живо. Било се већ дознало, да је гроф Коронини положио свој посланички мандат, како не би морао и даље још водити председништво државног већа. По што се обавише неки мање важни предмети, који оног дана достављени беху државном већу, устаде подпредседник Смолка, да посланичкој кући на знање стави вест, која му стигла беше пред отварање саме седнице. На ово зачуше се са свију страна гласови: Чујмо! Чујмо! На места!

Подпредседник Смолка прочита за овим следећи допис председника грофа Коронина:

„Високи доме!

Када ме је висока кућа при своме састанку на ово место позвала, нисам ни часка двоумио о тешкоћама стављене ми задаће.

Ја сам уложио најбољу снагу своју око решења исте, и не потребујем ради мојега умирења никакове друге сведоџбе, до л' гласа моје савести. (Одобравање у читавој кући.)

Али у савесноме извршивању дужности не лежи свагда и јемство успешног делања.

Разне, и то не одвећ усамљене појаве којих је позорница висока кућа у задње време била (чујте! чујте!) не могу себи друкчије да растумачим, но тако, да ја оно поверење, које ми се указало приликом мојега избора, више не уживамо у истој мери и истом обиму. (Противречије.) Исте појаве развише у мени — нећу да поричем — болно убеђење, да ја у овом положају, пуном части, у ком сам се до данас налазио, високом дому на даље никакове корисне услуге чинити не могу. (Поновљено противречије.)

Веран као и свагда начелима, која исповедам, морам се одрећи овога положаја. (Узбуђеност.)

Пословни ред не допушта ми, да одступим од звања, које ми је избором подарено; ја пак не могу с пуном сигурношћу рачунати, да ли би висока кућа хтела уважити молбу ради подигнућа са истога звања; с тога се ради извршења закључене намере лаћам јединога сретства, које ми на расположењу стоји, и изјављујем овим, да полажем свој мандат као члан овог високог дома. (Дубока, дуготрајна узбуђеност у читавој кући.)

Подпредседник др. Смолка (уставши): Поњаћете велештована господо, како сам веома изненађен био садржајем овог на ме упућеног списа, ког сам неколико минута пре отварања саме седнице примио био, и како сам дубоко ожалошћен, да је наш велештовани бивши председник могао доспети до овог закључка. (Живо одобравање.) Губитак овога у сваком погледу одличног човека јесте тежак удар за целу кућу, и ја сам уверен, да и ви делите самном ово дубоко сажалење. (Живо одобравање.)

Посланик гроф Хоенварт: Вест, коју нам је штовани подпредседник малочас саопштио, изненадила је, држим, у истој мери све делове високог дома. Није моја задаћа, а ја си ово не смем ни дозволити, да се упустим у расматрање побуда, што их је г. председник истакао при полагању свога мандата. Али, биле ове побуде какве им драго, ја држим да је утисак, што га је произвео овај корак на читаву кућу, код свију делова ове један и исти, јер је гроф Коронини једногласним решењем свију странака ове куће на ово почастно место постављен био. Навезујући на речи штованог г. подпредседника, држим да смем ставити предлог, да висока кућа устајањем даде израза своме дубоком сажалењу због тешког губитка, што га је претрпела отступањем грофа Коронина од звања председничког и полагањем његова мандата. (Живо одобравање; цела кућа устаје.)

Подпредседник Смолка прочита она определења пословног реда, која се односе на избор председника, те за тим упита кућу, да ли је вољна, да се нов избор председника одмах обави, или да се одложи за идућу седницу.

Посланик Грохолски: Ја мислим, да се не може обављати оно, што не стоји на дневном реду. Избор председника може се тек онда обавити, док на дневни ред стављен буде. Ја предлажем, да се избор председника стави на дневни ред прве седнице.

Овај предлог буде усвојен.

Гроф Хоенварт приступи подпредседнику и измену с њиме неколико речи.

Подпредседник Смолка: Ја сам већ пређе констатовао, да је кућа устајањем дала израза осећају дубоког сажалења због отступања грофа Коронина. Но гроф Хоенварт жели, да се ово, с обзиром на њиме изговорене речи, још једном констатује. (Цела кућа устаје.)

ДОПИСИ.

Тамишвар 26. фебруара. — 19. фебруара о. г. приредила је тамишварска омладина у предграђу Фабрици у дворани „Фабрикехофа“ игранку од које је чист приход намењен био тамошњој сиротој српској школској деци, — а 21. фебруара приредили су Малчани (Mehala код Темишвара) у корист њиховог „вероваконско-школског фонда“ „беседу“ са врло лепим и одабраним програмом; — дакле у Тамишвару на један мах две добротворне забаве, — двоструки знак да у Тамишвару одиста има Срба!

Ми се овим појавама веома радујемо, у толико више, што се одавде у погледу друштвеног живота овдашњих Срба врло мало чује, те се радо лаћамо пера да у овоме листу забележимо коју јавну реч, — па шат буду ови ретци побудили овдашње младе Србе на живљи и шири рад.

Нами нису подробно познате друштвене прилике и околности које владају овдашњим Србима, те засад не можемо да пресудимо, е да ли би се у место игранке — „беседа“ са продукцијом у песми, свирци и декламацији приредити дала. Не познајемо бројну снагу овдашње омладине, па с тога нека нам се не замери ако смо можда са нашим мишљењем прехитили. Али ипак према ономе, што смо на овој игранци уочили, уверени смо, да би се „беседа“ одиста лако приредити дала. По нашем мишљењу једино би зависило од бројне снаге младих Срба, — а њих смо на овој игранци у доста великом броју заступљене видили. Што се тиче српске публике то смо уверени, да би иста много радије дошла на „беседу“ са игранком, — него ли на — игранку, јер на беседи је сасвим друго уживање: ту се чује која лепа српска песма, која дивна декламапија, — па уз то који леп говор, — заиста таково уживање утиче сасвим друкче на чувство, на таковој „беседи“ сасвим се друкче осећамо! Ово је наше мишљење, па нека нам се не узме за зло, што га јавно исповедамо. — Али покушајмо, омладино тамишварска, па шат буде пошло за руком, — та кад могу Срби у Будим-Пешти, што не би могли Срби у Тамишвару? — Али дабогме — што но вели наш омиљени песник чика Јова:

Треба хтети, треба смети,
Па да видиш куд се лети! —

Што се приређене игранке тиче то је можемо уврстити у ред најлепших забава ове врсте. Приређивачи нису жалили труда да само што лепше и сјајније испадне, а српска публика наградила је њихово заузимање тиме, што се у пуном броју одазвала. Мило нам је било, када видесмо на овој игранци све прваке овдашњег Српства на окупу, који су нарочито обилатим добровољним прилозима потпомогли циљ, ради које је игранка и приређена била. Игранка је текла у највећем расположењу акопрем је искључиво само српске публике било и у чисто српској „атмосфери“. Прва игра којом је ова игранка отворена, беше наше „коло“, у које се уватило и старо и младо а које се таком усхићеношћу повело, е смо у оном тренутку мислили да смо на белоцркванској „беседи“. Са радошћу констатујемо, да се Тамишварке не стиде свога „кола“, већ да га свакој другој игри претпостављају.

Чистог прихода од ове игранке преостало је 146 фор., који се новац предао председнику фабричке црквене општине, да га приведе намењеној циљи. У прилог похвале имамо још споменути, да је приређујући одбор штедио, де се год уштедити дало, како би за саму циљ што више новаца преостало. —

А сад да пређемо на „беседу“, коју су Малчани у корист њиховог школског фонда приредили. Пре свега хоћемо Малчанима да одамо свако признање на родољубивом труду и заузимању око подизања школског фонда и на тако великој бризи за очување своје верозаконске школе. Кад узмемо у обзир малени број Срба у Мали и њихово сиромашно материјално стање па споредимо оној чисто српској свести, оном тихом али самосвесном родољубивом раду, — ми немамо довољно речи похвале и признања, којег ови честити Срби у пуној мери заслужују. Приликом ове „беседе“ осведочише нас честити Молчани шта могу добра воља и својско заузимање све да учине, па с тога им и кличемо: Слава вам, драга браћо, — мало вас је — ал сте људи!

Програм ове „беседе“ имао је осам пијеса. Певане су песме: „Оштре су наше сабље“, „Ој Славени“, смеса народних песама: „Ај да је мени лећи па умрети“ и „Коло“ од Пачу-а. Све ове песме отпеване су врло добро и на опште задовољство, — нарочито пак „Коло“ изазвало је бурно одушевљење и дуготрајан аплауз, којим је публика изразила своје допадање. Ван ових песама беху три декламације и један говор, којег је држао брат Јован Петровић ученик трговачке школе у трећој години. „Рањеници“ од Змај-Јована Јовановића, декламовала је гђца Јулка Брашованова. — „Пет талира“ од истог песника гђца Анђелина Голубова а „Стражу“ од покој. Ђуре Јакшића брат Јован Петровић; све три декламације говорене су врло добро а нарочито „Стража“ — та ремек-песма Јакшићева декламована је са правом декламаторском вештином.

Остаје нам још да се обавремо на говор, што га је држао — као што горе споменусмо — брат Јован Петровић. Што се избора теме за његов говор тиче, морамо младом говорнику признати, да је врло веште и сретне руке био, јер ништа згоднијег и сходнијег за данашње време, него говорити о раскошности. На жалост и на велику пропаст нашу раскошност у нас отима сваким даном све већег и већег маха у пркос свим материјалним неприликама, које навалише усљед оскудних година. Са свију страна чујемо јадиковање, како су године оскудне, како се нема, — али нигде не видимо умереност и штедњу. Говорник је јасним примерима и необоривим фактима предочио, како раскошност, ова прилепчива зараза нашег друштвеног живота, ужасно подрива и онако пољуљани темељ економног стања нашег народа. Говорећи тако о овим приликама, бацио је поглед и на нашу књижевност и просветне заводе, — који једва што се мичу и крећу, — а све под изговором рђавих и оскудних година! Ми се потпуно слажемо са говорником у свима његовим наводима противу раскошности и немиличног ерчења и расипања и велимо са њиме заједно: научимо се на штедњу и умереност у друштвеном животу, а приграмимо нашу књижевност и потпомажимо наше просветне заводе и у опште народне ствари по могућству и снази, јер тешки су и мутни ово дани, у којима живимо, па лако можемо да дођемо до просјачког штапа — у сваком погледу.

Тиме завршујемо реферат првог дела програма. О другом делу немамо много да реферишемо, — у неколико речи казано је све: — играло се, веселило и певало све до „зоре беле“! —

И тако сад завршујемо овај наш извештај са двеју добротворних забава и желимо да нам се скорим опет даде прилика да овако сличне појаве у овоме листу забележимо, — па ако не више, а оно нека се зна да смо живи! —

На завршетку довикујемо како Малчанима тако и омладини тамишварској: — Не клоните — већ сложно напред!

К....ц

Књижевност.

Мале српске гусле, нова збирка одабраних песама. За српску децу. Прибрао их Чика Стева. На првој корици лепа мала слика: Срби око певача с натписом: како гуслар пева народу српском. Издање српске књижаре Браће М. Поповића у Новоме Саду 1881. Цена 10 нов.

Под тим именом издаде српској деци књижара Браће М. Поповића нову збирку одабраних то уметничких то народних песама. Ми знамо за више таких збирака, мора да су се распачале, распродале, што хоћемо да узмемо за лепу појаву у нашем народу. Песма, па још српска, весели и подиже човека, одржава га у свежини и неда му да клоне, ма се над њим небо среће и натуштило. Лепи наслов и лепи избор учиниће, да ће и ово издање проћи као и досадања ове врсте. Гусле, српске гусле колику услугу српском роду учинише. Кад се у књизи могу да читају и певају 28 Змајевих песама, песма Јакшићева, Каћанскова, Бранкова, Ненадовићева, Мите Поповића, Драгашевића, Рогићева, Миленкова. Кад се ту налази народна песма о пропасти српског царства, о деоби Јакшићевој и друге чисто народне из домаћег и друштвеног живота нам, онда је за цело приређивач ове збирке добар избор учинио, само би још радо видели и песму Ђене Павловића „Српкиња сам“ и Мите Нешковића „Србин сам, Србин,“ па и Суботићеве „Ја сам млада Српкиња“ и „Ја сам Србин, српски син,“ као и коју народну која говори о негдањој слави и величини Србиновој. Ми то зажелисмо за то, што поред знатног броја дечијих песама налазе се ту и такових, које ће и одраснији и одраснije да читају, да се на њима загревају. Књига је у осмини издана, крупним словима врло разговетно штампана, броји 64 стране и стоји само 10 новч. заиста вреди да је и најсиромашнија српска кућа набави, па ма се иза гредице само онда скидала кад писмен човек у кућу дошао. Још би се могло уз таке збирке и издања по нека барем у предговору народу рећи, којом би се било у овом или у оном нешто поучио, а неовако само просто ређати и то већ познате песме.

J.

Вести из места.

— Као што смо извештени од стране овдашњег отправништва дун. пар. друштва полази прва лађа из Н. Сада за Пешту сутра, у среду, у пола једанајст сах. пре подне; прва лађа за Земун и Оршаву одлази одавде прек сутра, у четвртак, око пола пет сах. после подне. Ова задња лађа донеће собом нови ред пловидбе.

НОВИЈЕ.

— Бечкој „Преси“ јављају из Задра, да ће ђен. Родић до септембра остати на својој пошти далматинског намесника.

— Поглавица босанске земаљске владе, војвода Виртембершки, дошао је 27. феб. из Сарајева у Беч, где ће се више дана бавити. Као што „Пешт. Журн.“ отуд јављају, војвода хоће да одступи са свог места у Босни.

— Из Београда јављају, да је скупштински железнички одбор 26. фебр. довршио претрес железничког уговора са Бонтуом и у целини га усвојио.

— „Пол. Кор.“ јављају из Београда, да је Порта, држећи се свог досадашњег становишта, преко свог београдског пословође, Али-беја, на ново позвала српску владу, нек изашље мешовиту српско-турску комисију ради уређења земаљског (аграрног) питања у новоосвојеним српским крајевима. Српски министар спољашњих, Мијатовић, одговори пак, да тај захтев, који се маша за српско земаљско суверенство, толико мање може усвојити, што је поменуто питање већ у смислу берлинског уговора и српског мајестатског права већ уређено.

— Из Сретца јављају, да је међу кнезом и министарством нека несугласица наступила. Кнез је лично заузет за спојну пругу пиротско-беловску, а министарство је противно.

— По чувењу јављају „Н. сл. Пр.“ из Петрограда, да се преска комисија за то изразила, да за преске преступе нарочити суд суди. Према томе говори се, да ће се засебно одељење сената за политичке преступе претворити у судбени сто за преске преступе.

— У Румунској комори интерпелисао је 27. феб. Вернеско о гласовима, што се преносе, као да ће се Румунска краљевином прогласити, те пита, је ли влада у том погледу чинила кораке код страних кабинета. Министар-председник одговори, Румунска је слободна држава, те има право, да свом суверену, ако усхте, даде назив краља, па и самог цара.

— Доњи дом инглеског парламента одбио 28. фебр. са 255 против 36 гласова парнелов предлог, који је на то излазио, да дом одбаци закон о оружју у Ирској, те са 236 против 26 гласова усвојио исти закон у трећем читању.

— У Немачкој ће министарством унутрашњих привремено управљати министар просвете, Путкамер, док не буде коначно наименован министар унутрашњих послова.

Разне белешке.

(С Дунава.) У очи понедељника об ноћ прошао је мимо нашу варош Дунавом силан лед, тако да се јуче у јутру није могло за времена започети превоз међу нашом варошии градом Варадином. И локална пловидба до Каменице била је јуче читаво пре подне обустављена. Дунав је био пун леда. а видело се, да су то последњи остатци минуле зиме, лед беше црн, труо, издробљен. То је јамачно онај лед, о ком је још у суботу овдашња станица дунавског паробродског друштва од вуковарске била авизована, да ће Дунавом проћи, а то је адоњски, једини још остатак леда на Дунаву. Тако је сад Дунав сав чист до леда.

†

С ојађеним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима тужну вест, да нам се неваборављени супруг, отац, син, брат и девер

Др. ЂОРЂЕ МАКСИМОВИЋ

практичан лекар у Сомбору

данас у 9 сахата у јутру после дужег и тешког боловања, у својој 43-ој години живота у вечност преселио.

Земни остатци покојникови опојани су у суботу 28. фебруара о. г. у 4 сахата после подне по обреду српске православне цркве у овдашњој св. ђурђевској цркви, а затим у успенскоме гробљу сахрањени

Лака му црна земља!

У Сомбору 27. фебруара 1881.

Лујза Максимовић рођ. Коњовић, мати. Олга Максимовић рођ. Лалошевић, супруга. Др. Ника Максимовић, Младен Максимовић, Коста Максимовић, браћа. Васа Максимовић, Милета Максимовић, Никола Максимовић, синови. Марија Максимовић рођ. Јовановић, Антонија Максимовић рођ. Ружић, снаје.

ОБЈАВА.

Подписато подузеће за локалну пловидбу међу Н. Садом и Каменицом ставља овим поштованој публици на повољно знање, да је спојењем своје две лађе, „Нимфом“ и „Каменицом“ у том пријатном положају, да ће почевши од 1. (13) марта о. г. поштованој публици како за личну вожњу (Personenfahrt) тако и за сваковрстно реморвирање ма у ком правцу моћи у свако доба на услузи бити, те с тога подписати себи ласкају, да ће својим подузећем у стању бити, захтевима пошт. публике тачно и на време одговорити.

Личну вожњу опредјељује посебни ред пловидбе.

У Каменици 1. (13) марта 1881.

Мирковића и Кајзера
подузеће за локалну пловидбу.

Курс бечке берзе 2. (14.) марта

5% металица	73.10
5% народног заима	76.—
Сребро	—.—
П. кр. дукати	5.58
Наполеондори	9.30
Немачке марке	57.15

ОГЛАСИ.

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења упражњене парохије IV-те класе у Сиригу, расписује се овим стечај.

Надтицатељи имају своје уредно инштруисане молбенице, у року од 6 недеља, од дана првог уврштења стечаја овог, потписаној конзисторији поднети.

Из конзистор. седнице у Темишвару 5-ог фебруара 1881. 3—3

Епарх. конзисторија темишварска.

С Т Е Ч А Ј.

На учитељско место у варошици Наћлаку у чанадској вармеђи овим се стечај отвара.

Плата је: по сесије добре земље која се може за 300—400 фор. годишње у закуп продати, закупник плаћа на земљу спадајуће терете. — К томе у готовом новцу 110 фор. — од малог потреба ако позван буде 50 нов. од већег 1 фор., од нарастоса 1 фор., два фата мекапа дрва — и сламе колко је потреба. Стан: једна соба, кујна, комора, штала — са добро заграђеном баштом.

Учитељу у дужност спада водити и наставу у повторној школи појање у цркви, и децу томе научити.

Приправници, који желе исто место получити, имају своје молбенице са нужним сведоџбама и са доказом знања мађарског језика до 3. (15.) маја доле подписатом одбору поднети.

У Наћлаку 15. (27.) фебр. 1881.

3—3 ЦРК. ШКОЛ ОДБОР.

Шпецерајска и гвожђарска трговина
Д. А. ЈОВАНОВИЋА
у Земуну
потребује за своју шпецерајску радњу двојицу од старијих, а за гвожђарску једног млађег спомоћника. 2—2

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.